

Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen tilannekatsaus 2024

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut –jaosto
4.2.2025

Hanna Mikkonen

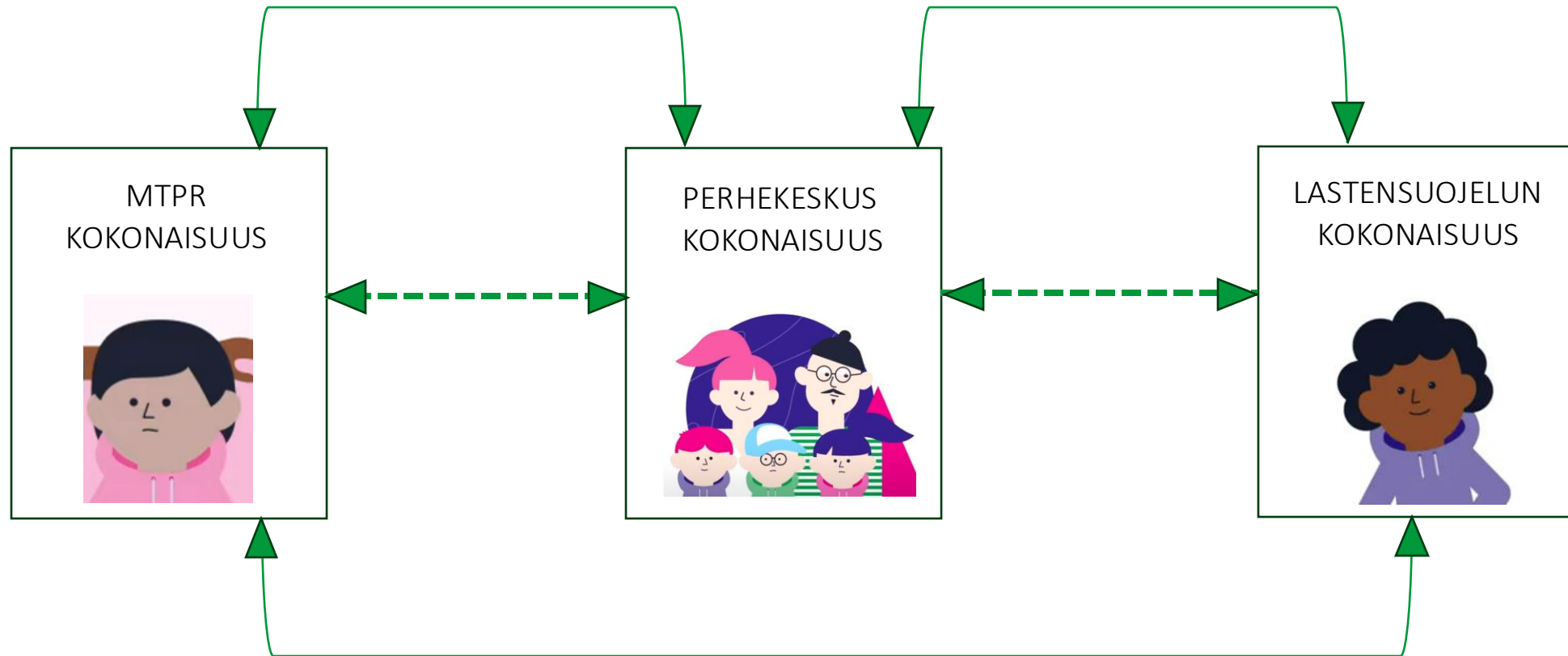
Reetta Voutilainen

Saana Pukkio

Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimiala

LANUPEN 3 STRATEGISTA KÄRKEÄ

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut 2024

- **Palvelujen saatavuus** oli vuonna 2024 varsin hyvä. Monessa palvelussa sekä henkilöstötilanne että palvelujen saatavuus paranivat edellisvuodesta. Joissakin palveluissa oli jonohaasteita johtuen kysynnän kasvusta, henkilöstövajeista ja/tai vakanssivajeista. Kysyntään vastaamiseksi käytettiin mm. lisähenkilöstöresurssia, vuokrahenkilöstöä ja asiakkaille hankittavia ostopalveluita. **Henkilöstön saatavuustilanne** oli haastavin lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden, puheterapeuttien ja erikoislääkäreiden osalta. Psykologien osalta saatavuus kohentui selkeästi vuoden 2024 kuluessa.
- **Palveluja tuotettiin** sekä omana toimintana että ostopalveluina. Ostopalvelut painottuvat tällä hetkellä erityisesti lastensuojelun laitospalveluissa sekä kotiin annettavissa palveluissa. Oma tuotanto vahvistettiin vuoden kuluessa useissa palveluissa.
- **Ostopalveluissa** käytettiin erityistä harkintaa ja kiinnitettiin huomiota palvelujen myöntämiseen, tavoitteiden asettamiseen ja seurantaan sekä palvelujaksojen pituuteen. **Asiakasohjausta** tehostettiin ja varmistettiin omien palvelujen tehokas käyttö ja ensisijaisuus. Perheitä ohjattiin aktiivisesti myös järjestökumppanien palveluihin silloin kun asiakkaan tarve sen mahdollisti. Henkilöstö osoitti haasteista huolimatta erinomaista sitoutumista ja ammattitaitoa säästöohjelman onnistumiseksi.
- **Toimialan säästötavoitteeksi** muodostui syksyn ajalle 2.6 milj. euroa, josta 1.3 milj. euroa oli toimialan uudistusohjelman ja toinen 1.3 milj. lisäsäästöohjelman osuutta. Säästöohjelman tavoitteet saavutettiin ja tulos tehtiin merkittävimmiltä osin erilaisilla henkilöstötoimenpiteillä, kuten vuokrahenkilöstöä vähentämällä, omien vakanssien täyttöastetta parantamalla sekä ostopalveluja hallitusti vähentämällä.

Perhekeskustoimintamallin kehittämistyötä tehtiin laajasti eri yksiköissä

Toimenpiteitä asiakasohjauksen, konsultaatiokäytänteiden ja kolmannen sektorin palveluihin ohjaamisen tehostamiseksi toteutettiin laajasti, esim.

- Varhaiskasvatuksen erityisopettajien suora saatekäytäntö lasten kuntoutuksen ja neuvolaikäisten psykologipalveluihin kehittyi edelleen.
 - Uusi käytänne vähensi neuvolan lisäkäyntien tarvetta, sujuvoitti asiakkaaksi ohjautumista ja oikea-aikaista palvelun tarjoamista
- Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa sekä perheoikeudellisissa palveluissa otettiin käyttöön takaisinsoittomalli
- Syksyllä toteutettiin 21 infotilaisuutta, jotka oli suunnattu erityisesti monikielisille lapsiperheille ja nuorille.
 - Infoissa käsiteltiin mm. parisuhteen ja eron tukea, aikuissosiaalityön palveluja ja nuorten kohtaamaa väkivaltaa ja ne järjestettiin järjestöjen ja uskonnollisten yhteisöjen tiloissa yhteistyössä heidän kanssaan.
- Järjestöjen palveluihin ohjautumista pyrittiin tehostamaan ja käynnistettiin säännölliset järjestöinfot toimialan henkilöstölle.
- Lapsiperheiden neuvonnan ja ohjauksen tiimin työtä laajennettiin edelleen avoimiin kohtaamispaikkoihin ja käynnistettiin matalan kynnyksen neuvontatapaamiset puhelinpalvelun rinnalle
- Etäryhmiä toteutettiin laajasti eri teemoista:
 - perheen vuorovaikutus- ja tunnetaidot, aistisäätelyä arjessa, tietoa lapsen unesta, tietoa vauvan itkuisuudesta, vauvan rauhoittelukeinoista ja vanhempana jaksamisesta.

Lastensuojeluilmoitusten ensiarviointien ja palvelutarpeen arviointien prosessia kehitettiin siten, että jonoa palvelutarpeen arviointiin ei pääsisi muodostumaan.

- Ensiarviointiprosessin sujuvoittaminen nopeutti asiakkaan asian käsittelyä ja ohjautumista tarvittavan tuen piiriin sekä lisäsi yhteistyötä perhekeskusalueilla.

Perhekeskustoimintamallin jalkauttamiseksi järjestettiin huhti-toukokuun aikana perhekeskuspalvelujen alueelliset tapaamiset Vantaalla ja Keravalla toimialan työntekijöille.

- Noin 750 lasten, nuorten ja perheiden palvelujen työntekijää kokoontui tapaamisiin, joissa perehdyttiin perhekeskustoimintamalliin, tutustuttiin eri yksiköiden työhön ja verkostoiduttiin muiden toimialan työntekijöiden kanssa.

Lasten ja nuorten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelujen rakenne uudistettiin

Uudistuksen tavoitteena selkiyttää hoidon porrastusta ja vähentää erikoissairaanhoidon tarvetta

- Osana uudistusta mm.:
 - Lasten ja nuorten psyykkisen hyvinvoinnin yksikön (Keskivaikeiden ja komplisoituneiden häiriöiden hoito) työ käynnistettiin 1.1.2024
 - Neuvolaikäisten psykologipalvelut liitettiin osaksi varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen opiskeluhoitoa
 - Opiskeluhoillon keskitetty, moniammatillinen ADHD-tiimi aloitti 1.9.2024
 - Lasten ja nuorten mielenterveyshäiriöiden tuen ja hoidon porrastusta jäsennettiin ja työnjakoa ja toimintamalleja täsmennettiin Lasten ja nuorten psyykkisen hyvinvoinnin yksikön, opiskeluhoillon ja muiden perhekeskustoimijoiden kesken
 - Monialaisia konsultaatorakenteita kehitettiin

Lasten ja nuorten psyykkisen hyvinvoinnin yksikössä hoidetaan alle 22 –vuotiaita lapsia ja nuoria, joilla keskivaikeita ja/tai komplisoituneita mielenterveyden häiriöitä ja/tai päihteidenkäyttöä.

- Potilasohjaus tapahtuu pääsääntöisesti konsultaation kautta ja hoitosuunnitelma tehdään lapsen tai nuoren verkoston kanssa. Palveluintegraatio työpariuksina sosiaalipalveluihin ja opiskeluhoillon palveluihin
- Hoitotakuu (3 kk) toteutui ensimmäisen vuosipuoliskon aikana. Loppuvuodesta odotusaika pidentyi (nuoret 5 kk ja lapset 4 kk)
- Erityisesti 12–18 -vuotiaita nuoria ohjautui yksikköön paljon (palveluvelka)
- Kehittämisen painopiste syksyllä päihde- ja riippuvuuspalvelujen kehittämisessä

Lastensuojelun palveluja kehitettiin tarvelähtöisesti

- Perhesosiaalityön ja lastensuojelun välisen asiakassegmentoinnin kehittämistä jatkettiin. Kehittämistyön tuloksena asiakkuuksien painopistettä on saatu käännettyä lastensuojelun avohuollosta kohti varhaisempia sosiaalihuollon palveluja.
 - Kiireellisten sijoitusten ja huostaanottojen tarpeen vähentämiseksi tehtiin kehittämistoimenpiteitä. Erityisesti perhekuntoutuksen ja MDFT-terapian keinoin pystyttiin tukemaan haastavissa tilanteissa eläviä lapsia ja nuoria.
 - RRP-hankkeen tuella on kehitetty tehostettua perhetyötä sellaisille alakouluikäisten lasten perheille, joissa on riski lapsen väkivaltaiseen käyttäytymiseen.
 - Lastensuojelun sosiaalityön haasteena oli henkilöstön saatavuus ja vaihtuvuus. Sosiaalityöntekijöiden pito- ja vetovoiman vahvistamiseksi tehtiin useita toimenpiteitä ja muun muassa johtamista ja perehdytystä on kehitetty.
-
- Perheen jälleenyhdistämisen prosessia kehitettiin, ja sijoitetun lapsen vanhemmuuden tukeen suunnattiin resursseja.
 - Sijaishuollon omaa palvelutuotantoa kehitettiin nykyistä palvelutarvetta vastaavaksi muuttamalla perustason yksikkö Asola erityistason yksiköksi. Uusi erityistason yksikkö Kataja avattiin elokuussa Vantaan Seutulassa.
 - Vaativahoitoisten nuorten sijaishuoltopaikoista on valtakunnallisesti pulaa, joka vaikeuttaa palvelujen järjestämistä ja kustannusten kasvun hillitsemistä. Palvelujärjestelmän katvealueet ja pullonkaulat, kuten puute nuorten päihdehoitopaikoista ja nuorisopsykiatrisen hoidon resurssipula, heijastuvat lastensuojeluun.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi tehdään yhdessä

- Järjestöjen, kolmannen sektorin ja uskonnollisten yhteisöjen kanssa tehtävää yhteistyötä ja koordinaatiota tulee edelleen kehittää.
- Terapiatakuun myötä tullaan tiivistämään yhteistyötä aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen sekä nuorten aikuisten sosiaalityön kanssa.
 - Yhteinen valmistelu käynnissä
- Lasten ja nuorten mtp-r palvelujen ja HUS:n lasten- ja nuorisopsykiatrian yhteistyörakenteiden varmistaminen ja yhteistyön tiivistäminen.
- Vammaispalvelulain muutoksen myötä tarve tiivistää yhteistyötä vammaispalvelujen kanssa.
- Koulutuksen järjestäjän ja varhaiskasvatuksen sekä nuorisopalvelujen kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen ja jo olemassa olevien yhteistyökäytäntöjen vahvistaminen.
- Yhteistyön vahvistaminen opiskeluhoollon, psykin ja perheneuvolan kanssa mielenterveyden tuen, erityisesti ADHD-palvelupolun osalta.
- Yhteistyörakenteiden vakiinnuttaminen ja vahvistaminen terveydenhuollon palvelujen toimialan kanssa.
- Lastensuojelun ja HUS:n lasten- ja nuorisopsykiatrian yhteistyötä kehitetään osana HUS-alueen LANU-segmenttiyhteistyötä.
- Nuorten rikoksiin liittyen yhteistyötä on tarpeen tiivistää kaupunkien, poliisin ja järjestöjen kanssa.

Kiitos!

